

یادداشت

پیمان مکه؛ تلاش برای

شکل دهی به «نظم سوم» در خاور میانه

توافق مکه پیمانی در حال شکل گیری است و هنوز شکل نهایی خود را پیدا کرده است. از یک سو، بحث بر سر این است که بازیگران جدیدی مانند مصر و کویت به آن اضافه شوند و از سوی دیگر، موضوع ایجاد سازوکار اجرایی، اداری و بوروکراتیک برای این پیمان مطرح است. نخستین نشست مربوط به ایجاد دبیر خانه و سازوکارهای اجرایی نیز در استانبول برگزار شده است.

از طرف دیگر، این بحث مطرح شده که مصر نیز ممکن است به این پیمان بپیوندد. بنابراین، چون هنوز شکل نهایی پیمان مشخص نشده است، بحث‌ها درباره آن زیاد است و نمی‌توان با قطعیت درباره ساختار و مسیر آینده آن اظهار نظر کرد. برای مثال، عده‌ای معتقدند این پیمان علیه آمریکا شکل گرفته است، در حالی که گروهی دیگر معتقدند با توجه به روابط نزدیک کشورهای عضو با آمریکا این پیمان لزوماً به ضرر واشنگتن نیست. آنچه فعلاً مشخص است، این است که اعضای پیمان مکه می‌خواهند در حد فاصل دو رویکرد ایران و آمریکا، فضای جدیدی را ایجاد کنند. آنها هم با رویکرد ایران در زمینه نظم منطقه‌ای موافق نیستند و هم با رویکرد آمریکا و اسرائیل مشکل دارند و معتقدند ادامه این رویکردها باعث می‌شود فضای مانور آنها در منطقه محدودتر شود. از این رو، تلاش می‌کنند فضای دیگری، یا به تعبیری «فضای سوم»، «نظم سوم» یا «ترتیبات منطقه‌ای سوم» را در خاورمیانه ایجاد کنند. در واقع، هدف آنها این است که میان این دو رویکرد، مسیر متفاوتی شکل بگیرد و کشورهای عضو بتوانند فضای مانور بیشتری برای خود ایجاد کنند.با این حال، اینکه این ایده تا چه اندازه می‌تواند در عمل به یک چارچوب پایدار منطقه‌ای تبدیل شود، هنوز مشخص نیست. همان‌طور که اشاره شد، پیمان مکه هنوز شکل نهایی خود را پیدا نکرده و سازوکارهای اجرایی و اداری آن نیز در حال شکل‌گیری است. بنابراین، باید میان توافق سیاسی اولیه و تبدیل آن به یک سازوکار مؤثر منطقه‌ای تفاوت قائل شد.

از این منظر، شاید مهم‌ترین نکته درباره توافق مکه این باشد که نباید صرفاً به عنوان یک «پیمان دفاعی» به آن نگاه کرد، بلکه باید دید این توافق در عمل چه مسیری را طی خواهد کرد. تجربه توافقات‌های امنیتی در منطقه نشان داده است که فاصله قابل توجهی میان امضای یک توافق سیاسی و شکل‌گیری یک سازوکار دفاعی واقعی وجود دارد. تفاهم عربستان، ترکیه و پاکستان بر سر همکاری دفاعی، اتفاقی مهم در سطح سیاسی است؛ اما تبدیل شدن آن به یک ائتلاف نظامی مؤثر، نیازمند ایجاد سازوکارهای مشخص، هماهنگی‌های امنیتی، تبادل اطلاعات، برگزاری تمرین‌های مشترک و تعریف دقیق تعهدات طرفین خواهد بود.

در همین چارچوب، واکنش سایر کشورهای منطقه نیز می‌تواند در آینده این توافق نقشی تعیین‌کننده داشته باشد. اگر کشورهای دیگری احساس کنند این پیمان می‌تواند به ایجاد چارچوبی جدید برای امنیت منطقه کمک کند، احتمال دارد به آن نزدیک شوند؛ اما اگر این توافق از سوی برخی بازیگران به عنوان شکل‌گیری یک بلوک جدید تلقی شود، ممکن است به جای کاهش تنش، به افزایش رقابت‌های منطقه‌ای منجر شود. به همین دلیل، موضع مصر و همچنین نحوه واکنش امارات متحده عربی برای آینده این توافق اهمیت زیادی دارد. از سوی دیگر، یکی از ابهام‌های مهم درباره آینده پیمان مکه، موضوع گسترش چتر هسته‌ای پاکستان به عربستان است. هنوز مشخص نیست که آیا عربستان زیر چتر هسته‌ای پاکستان قرار خواهد گرفت یا خیر. این موضوع در کنار سایر ابهام‌های موجود، می‌تواند سِر ارزیابی آینده این پیمان و واکنش سایر بازیگران منطقه‌ای و بین‌المللی تأثیرگذار باشد.در مورد ترکیه و نیز پرسش‌های مهمی مطرح است. با توجه به عضویت این کشور در پیمان ناتو، نقش ترکیه در چارچوب پیمان مکه همچنان محل بحث است. آیا انکارا به دنبال گسترش حضور خود در خلیج فارس است یا می‌خواهد از طریق این پیمان، استقلال راهبردی خود را آمریکا را محدودی افزایش دهد؟ پاسخ به این پرسش می‌تواند در تعیین جهت‌گیری آینده ترکیه در این چارچوب اهمیت زیادی داشته باشد.

در نهایت، پیمان مکه را می‌توان بخشی از روند بزرگ‌تر بازتعریف مناسبات امنیتی در خاورمیانه دانست؛ روندی که در آن کشورهای منطقه تلاش می‌کنند وابستگی خود را به یک قدرت خارجی کاهش دهند و هم‌زمان گزینه‌های بیشتری برای تأمین امنیت و منافع ملی خود ایجاد کنند.

با این حال، هنوز زود است که درباره نتیجه‌های این روند قضاوت کنیم. اینکه «نظم سوم» مورد نظر اعضای پیمان مکه در نهایت به همکاری بیشتر میان کشورهای منطقه منجر شود یا به شکل‌گیری رقابت‌های جدید، موضوعی است که پاسخ آن در ماه‌ها و سال‌های آینده روشن خواهد شد.

رحمان قهرمان پور کارشناس مسائل بین‌الملل

ترامپ: عملکرد ناتو و اروپا در قبال ایران بسیار ناامیدکننده بود

رئیس‌جمهور آمریکا در جریان سفر به دویلین، بار دیگر درباره جنگ علیه ایران سخن گفت و از متحدان اروپایی واشنگتن به دلیل عدم همراهی آنها با اقدام تجاوزکارانه آمریکا انتقاد کرد.به گزارش خبرگزاری مهر به نقل از الجزیره، دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا با انتقاد شدید از ناتو و کشورهای اروپایی گفت که عملکرد آنها در قبال جنگ ایران «از بسیاری جهات بسیار ناامیدکننده» بوده است و مدعی شد آمریکا همه مین‌های دریایی در تنگه هرمز را از بین برده است.ترامپ روز شنبه در جریان سفر به دویلین بار دیگر درباره جنگ علیه ایران سخن گفت و با انتقاد از متحدان اروپایی واشنگتن و عدم همراهی آنها در اقدام تجاوزکارانه آمریکا گفت: ناتو نخواست در تنگه هرمز به ما کمک کند، با اینکه ما هیچ نفتی از این تنگه دریافت نمی‌کنیم.او در ادامه مدعی شد: همه شاهد برتری تجهیزات نظامی آمریکا در جنگ با ایران بوده‌اند! ما همه مین‌ها را پاک کردیم، دیگر هیچ مینی آنجا وجود ندارد.

سفر

۲

یک‌شنبه ۲۲ شهریور ۱۴۰۵
سال سی‌وپنجم | شماره ۷۹۵۰
۱۳ سپتامبر ۱۳۰۲ | ۱۲ ربیع الثانی ۱۴۴۸

رئیس‌جمهور در اجلاس بریکس تاکید کرد:

مصونیت تأسیسات هسته‌ای صلح‌آمیز

در کنار بی‌عملی سازمان ملل و شورای امنیت آن،

چگونه می‌تواند مستقیماً حیات انسان‌ها را تهدید کند. هم‌زمان، آنچه در غزه و لبنان بر مردم غیرنظامی می‌گذرد، وجدان بشریت را به چالش کشیده است. اگر نظام چندجانبه نتواند از جان انسان‌ها و حاکمیت کشورها در برابر جنگ، نسل‌کشی و تجاوز حمایت کند، چگونه می‌توان به مشروعیت آن اعتماد کرد؟ بین‌المللی برای برخی الزام‌آور و برای برخی دیگر قابل تفسیر باشند، نمی‌توان از چندجانبه‌گرایی واقعی سخن گفت.

جمهوری اسلامی ایران این واقعیت را در عمل تجربه کرده است. تجاوز نظامی آمریکا و رژیم صهیونیستی به ایران، جان انسان‌های بی‌گناه را گرفت و به زیر ساخت‌های حیاتی، اقتصادی و غیرنظامی کشور آسیب رساند. آمریکا و رژیم اشغالگر تنها در روز نخست این جنگ چهل روزه، رهبر عالیقدر

جمهوری اسلامی ایران و ۱۶۸ کودک بی‌گناه را در مدرسه میناب به شهادت رساندند. حمله به مدرسه میناب و ورزشگاه لامرد نشان داد که چندجانبه‌گرایی، جنگ‌طلبی و وحشی‌گری آمریکا و رژیم اشغالگر،

اخبار

تعطیلی مرز مه‌ران توسط فرماندار مه‌ران تکذیب شد

مرز مه‌ران نه محدود نه مسدود!

فرماندار مه‌ران با تکذیب شایعه‌های منتشر شده درباره تعطیلی این گذرگاه مرزی، اعلام کرد که رفت و آمد زائران و فعالیت‌های تجاری در مرز مه‌ران بدون وقفه و به‌صورت روان در جریان است. جیدر نعمتی، فرماندار کرد که هیچ‌گونه محدودیتی برای ورود و خروج مسافران، زائران و با جابه‌جایی کالا در این مرز وجود ندارد و اخبار منتشر شده مبنی بر تعطیلی آن، بی‌اساس است. به گزارش ایرنا، وی همچنین افزود: همه بخش‌های این گذرگاه مرزی در حال خدمت‌رسانی هستند. فرماندار مه‌ران در ادامه بیان کرد: اخیراً ۱۷ هزار تردد در مرز مه‌ران ثبت شده که نشان‌دهنده جریان عادی و روان تردد در این پایانه بین‌المللی است.

نعمتی گفت: این گذرگاه مرزی همچنان به عنوان یک مسیر امن و فعال به فعالیت خود ادامه می‌دهد. به گفته معاون سیاسی و امنیتی استاندار خوزستان، به پایه اعلام مقام‌های کشور عراق، از بامداد دیروز مرزهای شلمچه و چذابه تا اطلاع ثانوی بسته شده‌اند و هیچ‌گونه تردد کالا و مسافر از این مرزها انجام نمی‌شود. فرماندار مه‌ران در ۹۵ کیلومتری جنوب باختری ایلام و ۲۳۰ کیلومتری بغداد، مهم‌ترین و نزدیک‌ترین کانون بازرگانی و آمد و شد زائران کشور به پایتخت عراق و عتبات عالیات به‌شمار می‌رود. این در حالی است که یک نماینده عراقی تأکید کرد بدستن مرزها با ایران، تصمیمی شتاب‌زده برای جلب رضایت واشنگتن و ریاض است.به گزارش خبرنگارانین، مختار الیوسف، نماینده پارلمان عراق به شدت از تصمیم علی‌الزیدی، نخست‌وزیر این کشور درباره بستن گذرگاه‌های مرزی با ایران انتقاد کرد. الیوسف در گفت‌وگو با خبرگزاری المعلومه اظهار داشت: تصمیم نخست‌وزیر برای بستن مرزها با همسایه ما، ایران، اقدامی شتاب‌زده بود و در واقع پاسخی به خواسته‌های عربستان و ایالات متحده و تلاشی برای جلب رضایت آن‌هاست. شهروند عراقی تنها کسی است که از این اقدام نسنجیده‌ا سبب می‌بیند. الیوسف افزود: این تصمیم، تناقض آشکاری را در موضع دولت برملا می‌کند. دولت در قبال حمله عربستان علیه نیروهای الحشد الشعبی نه موضعی متناسب اتخاذ کرده و نه قاطعیت لازم را در قبال آن داشت.

مریم عمادی | گروه تحریریه
news@naslefarda.net

حوتی‌ها از روز چهارشنبه حملات خود را به مواضع عربستان تشدید کرده‌اند. تسلط آنها بر تنگه باب‌المندب شرایط را بسیار پیچیده کرده چراکه این حوزه به دلیل عرض بسیار و زدن کشتی‌ها با موشک‌های ضربه‌بدن نیاز به سامانه‌های پیچیده راداری، تهدیدی خطرناک‌تر از تنگه هرمز محسوب می‌شود.

در این راستا اگرچه دولت یمن از ریاض خواسته حملات گسترده‌تری علیه حوتی‌ها انجام دهد ولی عربستان فعلاً از گیر اجتناب می‌کند؛ چراکه نگران آن است که حوتی‌ها در جواب، حملات گسترده‌تری به خاک عربستان انجام دهند. در ادامه مقامات ریاض در نظر دارند از طریق حمایت از نیروهای همسو و همکاری‌های دفاعی با پاکستان و ترکیه، بازدارندگی ایجاد کنند.